

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОРГАН НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА

СЕДМИЧНИК ЗА РЕЛИГИОЗНА И ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНА ПРОСВЕТА

Адрес: София, ц. ул. „Св. София“ № 2 тел. 8-29-83 сметка 110-11 СМБ — Софийски градски клон

† Агатоникийский Епископ Иона

ПЪЛНОТО РАЗОРЪЖАВАНЕ — НАЙ-КРАТКИЯТ ПЪТ КЪМ МИРА

Гласът на народите, които жадуват за мир, става все по-силен и настоятелен. Той си пробива път сред звънтежа на оръжията и експлозиите на атомните бомби, прониква през тежките портали на дипломатическите канцеларии, за да стигне до ушите на онези, в чиито ръце се намира днес съдбата на нашата планета. И неговото въздействие не остана напразно. Държавниците се вслушват все по-внимателно в този глас, който възвестява нова ера в човешките отношения. Началото на тази нова ера постави историческото посещение на Никита Сергеевич Хрущов в САЩ. В центъра на това посещение стои речта на Съветския министър-председател, произнесена от трибуната на Организацията на обединените народи в Ню-Йорк, за пълното и повсеместно разоръжаване.

Това предложение е така революционно, както всички по-важни инициативи и мероприятия на Съветския съюз. То намери благоприятен отзвук сред всички миролюбиви хора по света. Иначе и не може да бъде, защото то единствено е в състояние да изтръгне корените на войната. Някои мислители считат, че човешката история е 90% военна история. Само 10% се падат на мирното съществуване. И в тези 10% човечеството успя да създаде такава блестяща материална култура, с която ние напълно оправдано се гордеем днес.

А какви светли перспективи очакват това човество, ако и останалите 90% се изтръгнат от лапите на войната, може да предскаже всеки простосмъртен, без да притежава пророчески дар.

Ние християните приемаме с разтворени сърца благата вест за пълното разоръжаване. Който е минал през школата на Библията, той не може да мисли друго. Още в зората на Божието откровение, изгряла над Синайската планина, прозвуча петата Божия заповед: „Не убивай!“ Тя има за основа неприкосновеността на човешкия живот, на човека, който носи в себе си Божия огън. Той е създаден от Бога и затова е Негова собственост, която никой няма право да унищожава. Пророците Исая и Михей отдръпват плътното було на бъдещето и разкриват на своя народ омайващата

картина на Божието царство, в което мечовете ще се прековат на рала, а копията — на сърпове, и народ срещу народ не ще вдигне меч и няма да се учат вече на война (Исая 2:4; Михей 4:3).

С ангелския химн за мир и благоволение между хората се роди и Исус Христос и със завета за мир Той напусна земята. Църква, вярна на този завет, е поела на своите плещи тежката борба за неговото осъществяване. Тя не може да не се радва на всяка творческа инициатива, която би я подпомогнала в тази нейна борба. Църквата обаче търси корените на войната под светлината на Библията, в такива дълбочини, които не са достъпни за обикновеното човешко око. Църквата се бори и за моралното разоръжаване на човечеството. Тя знае, че всяко зло, включително и войната, извира от дълбините на човешкото сърце. Преди да унищожи биологически своя ближен, човек е стъпнал неговото достойнство и го е унищожил морално в своите помисли и в своето настроение. Егоизмът, ненавистта, омразата и клеветата представляват потенциално убийство. Ето защо задачата на Църквата е да пречисти човешкото сърце и да облагороди човешката душа под благодатното съдействие на Евангелското благовестие за Божиата любов. Под това мощно въздействие се появили и смели щитоносци на мира, като Иоан Златоуст, Василий Велики и плеада други светци, мисионери и човеколюбци. Под въздействието на Евангелското благовестие се намира и съвременният универсален мислител и хуманист Алберт Швайцер, който изгражда своята философия върху принципа за страхопочитанието пред живота. Предназначението на човека, според него, е да твори и поддържа живота, а не да го унищожава.

Борбата за моралното разоръжаване е тежка и нейните успехи не могат да се сравнят с блестящите постижения в областта на материалната култура. Тя се води незабелязано и нейните резултати са от размерите на синапово зърно, недостъпни за наблюдение. Въпреки това те съдържат огромна енергия, която може планини да премести. За това ние, християните, вярваме твърдо в настъпването на новата ера, която ще донесе на човечеството не само материално, но и морално разоръжаване. И тогава ще се установи на земята истински, траен, плодоносен мир, без който е невъзможно едно достойно за човека съществуване.

Иудит — библейската Жана д'Арк

Героичният подвиг на френската девойка Жана е послужил като мотив за много разкази, песни и драматични произведения. Гениалният Шилер е възпроизвел нейния патриотизъм и религиозна мистичност в своята романтична трагедия „Девицата от Орлеан“. Тя застанала начело на освободителната борба на френския народ срещу английските окупатори. В 1415 г. англичаните завладели северна Франция заедно с Париж. Войските им унищожавали села и градове, избивали мирни жители. „Английската конница тъпчела цъфтящите френски поля“.

В това тежко време между народа било разпространено преданието, че скоро ще се появи девица, която ще освободи страната от потисниците. Тая вяра дълбоко заседнала в душата на Жана д'Арк, че тя е избраницата и на нея е възложено от Бога тая освободителна мисия.

Застанала начело на освободителната войска, тя удържала ред блестящи победи с необикновено мъжество, и на 8 октомври 1428 г. успяла да снеме обсадата на Орлеан, затова получила прозвището Орлеанска Дева.

Подобен разказ за необикновен патриотизъм и за силна вяра в Бога, като защитник и спасител на угнетените, имаме в Библията в книгата Иудит, която успяла да спаси своя роден град Ветилуя от асирийските завоеватели.

Цар Навуходоносор, след като победил мидийския цар Арфксада, що царувал в Екбатана, насочил оръжието си срещу западните съседни народи. За главен военачалник на своята войска той назначил пълководеца Олоферн, който бил втори след него. Олоферн пребродил с войската си Ефрат, минал през Месопотамия, превзел областта Киликия и се спуснал в равнината на Дамаск. Страх и ужас обзел жителите на средиземноморското крайбрежие от Тир и Сидон до Азот и Аскалон. Най-после в своя поход той се разположил в Ездрилонската долина (в северна Палестина) и обсадил укрепения град Ветилуя. „Израилевите синове, като видяха множеството им, много се смутиха, и всеки говореше на ближния си: сега ще опустошат цялата земя, и нито високите планини, ни долините, нито хълмовете не ще издържат тежината им“ (Иуд. 7:4).

Олоферн заповядал да се прекъсне водоснабдяването на града, понеже изворите били въвн от градските стени. „У всички ветилуйски жители се изпразниха всички съдове с вода, запустяха водоемите, и ни един ден не можеха да пият вода до насита... и в изнемога от жажда падаха по градските улици“ (Иуд. 7:20—22). Настанал мор, затова народът поискал от военачалниците си да предадат града на неприятеля. Мнозина казвали: „По-добре ще ни бъде да станем плячка на враговете, макар че ще бъдем техни роби, но пък душата ни ще бъде жива, и очите ни не ще видят смъртта на нашите младенци, на жените и децата ни, които се с душа разделят“ (7:27).

Един от градските началници, Озия, син на Миха от Симеоново коляно, почнал да ги увещава: „Не падайте духом, братя. Нека потърпим още пет дена, в които Господ Бог наш ще обърне ми-

лостта Си към нас, защото Той не ще ни остави докрай“ (7:30).

Между това, вдовицата Иудит чула за малодушието на народа и че градът се намира пред загиване. „Тя беше хубавица на лице и твърде привлекателна наглед; мъжът ѝ Манасия (умрял от слънчасване по ечемична жетва) беше ѝ оставил злато и сребро, слуги и слугини, добитък и ниви, които тя и владееше. И никой я не укори със зла дума, защото беше твърде благочестива“ (7:8,8). Тя пратила да повикат градските началници и старей, упрекнала ги, че са с намерение да предадат града на враговете, приканила ги да призват на помощ Господа Бога на отците „и Той ще чуе гласа ни, ако Му бъде това угодно“ (8:17). Старейшините се оправдавали за намерението си да предадат града с това, че били принудени да замислят така, понеже народът се измъчвал от жажда. Тогава „Иудит им рече: послушайте ме,— и аз ще извърша дело, което синовете на нашия народ ще разнесат от род в род. Застанете тая нощ при портите — и аз ще изляза с моята слугиня, и през дните, след които решихте да предадете града на нашите врагове, Господ ще посети Израеля чрез моята ръка. Само не разпитвайте за моето предприятие, защото няма да ви кажа, докле се не извърши онова, което съм намыслила да извърша“ (8:32—34).

И щом закадили вечерния тамян в Иерусалим, в Господния храм, Иудит извикала с висок глас и се предала на гореща молитва. Тя благодарила на Бога за помощта, която Той оказвал на народа срещу езичниците, които грабили жителите, плячкосвали и позорели жените и девиците. Защото Той е Бог на смирените, помощник на унижените, застъпник на немощни, покровител на паднали духом, спасител на безнадежни (9:11).

След като престанала да вика към Бога Израилев и свършила всички молитвени думи, тя сне от себе си вретичето, което надяваше, съблече и дрехите на вдовството си, оми тялото си с вода и се намаза със скъпоценно миро, причеса косата си и тури на главата си превръзка, облече дрехите на веселите си дни, в които се гиздеше през живота на мъжа си Манасия; обу на нозете си сандали и тури на себе си верижки, гривни, пръстени, обеци и всички свои накити, и се украси, за да прелъсти мъжки очи, които я видят“ (10:3,4).

Така като се приготвила, тя взела със себе си и слугинята си и турила върху нея пълна торба с разни провизии за ядене. Отправила се към неприятелския стан, за да извърши замисления от нея необикновен геройски подвиг.

Под предлог, че е избягала от укрепления град Ветилуя, за да покаже на асирийците пътя за Иерусалим през планините и да ги улесни в тяхната победа, тя прикрила истинските си намерения, когато попаднала в ръцете на първата неприятелска стража. Отвели я в шатрата на пълководеца Олоферн. „Той почиваше на постелката си зад завеса, украсена с пурпур, злато, изумруд и скъпоценни камъни“ (10:21).

Чрез едно хитро скроено слово, тя съобщила на военачалника, че иудеите страшно разгневили

своя Бог и затова Той предава жителите на Ветилуя и цяла Иудея в ръцете на асирийци. Прелъстен от красотата и примамливите ѝ думи, Олоферн повярвал. Той заповядал да ѝ дадат отделна шатра, да се ползува с нужната почит и свобода, защото „ноще излизаше тя в долината Ветилуйска, омиваше се на водния извор при стана и... молеше се на Господа Бога Израилев да насочи пътя ѝ към избавяне синовете на Неговия народ“ (12:7,8).

След като прекарала така необезпокоявана три дни в стана, на четвъртия била поканена от Олоферна на голяма гошавка. Иудит приела поканата и седнала на трапезата, „а Олоферн я гледаше с драгост и пи вино твърде много, колкото не беше пил никога“ (12:20). След като се свършило пиршеството, тя останала насаме в шатрата на военачалника, „който падна на леглото си, понеже виното го бе обладало“ (18:2). В тоя благоприятен момент тя отсекла главата на Олоферна, след това подала отсечената глава на слугинята си да я тури в торбата и бързо избягала обратно при своите.

След като асирийците намерили своя пълководец мъртъв, с отрязана глава, настанало голямо смущение в целия стан. А жителите на Ветилуя, като узнали за стореното от Иудит, окуражили се и нападнали асирийците, в чиято войска настанала такава суматоха, щото „ни един с един се не ви-

дяха, а всички удариха на бяг по всички пътища на равнината и на планинската страна“ (15:2). Врагът бил сразен. А целият израилски народ, начело с първосвещеник Иоаким и иерусалимските старейшини, прославили Бога за чудното избавление. Иудит с женски хор изпяла хвалебна песен на Бога, която започвала с думите: „Почнете (за чест) Богу моему на тимпани, пейте Господу моему с на кимвали, пейте Му стройно песен нова, възнасяйте и призовавайте Неговото име...“ (16:1), и целият народ подхващаше тая песен. След това жителите на Ветилуя отишли в Иерусалим, да се поклонят на Бога в храма и да Му принесат благодарствени жертви. Това народно празненство траяло три месеца. Иудит останала да живее в родния си град в дома на мъжа си. Тя придобила голяма слава и се ползувала с чест, като преживяла до сто и пет години. През всичкото време на нейния живот и дълго време след смъртта ѝ Израил се радвал на мир.

Нейната съдба и краят на живота ѝ са коренно различни от тия на Жана д'Арк. Орлеанската Дева била обвинена в ерес и магесничество. Католическото духовенство, под натиск на англичаните, я осъдило да бъде изгорена на клада (30. V. 1431 г.). По-късно се подига въпрос за нейната реабилитация и тя била призната за мъченица и светица.

Проф. д-р Ив. С. Марковски

Св. Евтимий Търновски – смел поборник за вяра и народност

„По добре слънцето да бе угаснало,
отколкото да замлъкне езикът на Евтимия“
(Йосаф митрополит Бдински).

Тези думи са достатъчни да ни покажат какво грамадно обаяние и авторитет е имал великият патриарх Евтимий, през най-съдбоносните дни на нашата история, когато черни облаци надвиснаха над българския небосклон с нашествието на турците на Балканския полуостров, които застрашаваха нашата духовна и политическа свобода. Тогава, той, великият пастир, като втори Моисей, застава начело на народа си, и въоръжен с ревността на апостола Павла и пламения дух на св. пророк Илия, спечелва заслужено името на истински национален герой и смел поборник в защита на народните интереси и правдини.

Целият свой живот Евтимий посвещава в служба на народа, да го просвети във вярата и благочестието, да го обнови за нов живот, чист от всякаква нравствена поквара и морално падение, да вдъхне вяра в народното единство и сплотеност—като най-сигурни предпоставки за предстоящата борба срещу жестоките отомански поробители на родната земя. В тази своя дейност, застанал твърдо на поста си, не само като бранител на народа, но и негов вдъхновен водач, той така ярко спечелва народното доверие и любов, щото по думите на неговия животописец Григорий Цамблак „по всички градове и села, по стъгди и пътища, домове и църкви, името на Евтимия се славеше като

някоя святиня, според верните думи на пророка: „звукът му се носи по цялата земя и думите му—до края на вселената“.

Патриарх Евтимий е роден в Търново около 1325 година и произлиза от богат болярски род. От своите родители той добива високи християнски добродетели и благочестие, които го украсяват през целия му живот. Надарен от Бога с голяма душевна дарба, той от малък напредва в науките, изучава елинския език и бива много добре запознат с творенията на св. отци и на елинските философи. Родителите му искат да стане знаменит светски човек, но Божието провидение насочва блажения момък към друго поприще, към друг подвиг. Той решава да се посвети на Бога, на св. Българска църква и на своя народ. Като българин, който ратува за родна просвета и култура, той вижда в нравствения и духовен упадък на тогавашното общество една опасност за бъдещето на държавата. В душата му възгаря желание да издигне тоя паднал свят и да го упъти към нравствения и чист живот. Той става монах, напуска Търново и башиния си дом и тайно отива при знаменития български отец св. Теодосий в Килифарския манастир. Под грижите на своя учител Теодосия в неговата книжовна школа, в която са събрани родолюбиви и предани на просветата ученици, той

се подготвя сериозно за предстоящата му отговорна народополезна дейност. От устата на своя учител той чува пророческите думи, че в дни тежки за народа си ще бъде повикан да пасе българската Христова Църква и Христовото българско стадо. „Ти, чадо, — му казва той, — си избран от Бога, като втори Моисей, за да бъдеш изпратен за пастир на българския народ. Не се противи на тая воля, но приеми пастирското звание със синовна покорност и преданост“. В този момент, той дава тържествена клетва пред Бога и св. Престол, че се посвещава всецяло на народа, ще му служи достойно и ще се жертвува, дори с цената на живота си, за неговото благо и спасение.

Страшна била нравствената поквара и падение на тогавашните управляващи среди — царедворците, болярите и висшето общество. Разточителство, пиянство, ламтеж към богатство обхванало всички, а народът теглел, търпял и безпомощно гледал на тия общи грабежи. Гласът на Евтимия прогърмява като гласа на Йоана Крестителя за опомняне на падналите, защото опасността наближавала.

След една обиколка из Цариград и св. Атон, с цел да се опознае с уредбата на монашеския живот, той се завръща, обогатен със знания и мъдрост и се установява в манастира „Св. Троица“ при гр. Търново, който в скоро време става културен разсадник за България. Тук той се заема да прегледа и изправи текста на старите български богослужебни книги, в които, поради невежество то на преводачите и преписвачите, са се вмъкнали грешки, противни на истинските догми, и станало причина да се появят ереси, които разклатвали устоите и единството на българския народ.

Между това, в Търново назряват важни исторически събития. Умира Иван Александър и оставя сина си Иван Шишмана, а скоро след това, почива и патриарх Иоаникий II и патриаршеският престол бива овакантен. Единодушно, от клира и миряните, Евтимий бива избран в 1376 година, за Търновски патриарх, въпреки заявата му, че е недостоеен за това високо звание. За кратко време неговото благотворно влияние се почувствува в диоцеза на цялата българска църква. С поученията си към народа и любовта си към своето отечество, той изпъква като истински пастир и духовен баща. С кротост и благи думи той води своето паство с неподражаемо достойнство към евангелските висоти и добродетели. Неговата слава на мъдър светител, на добър пастир, и учен, се разнася и вън от пределите на българската държава и някои съседни търсели неговото компетентно мнение по много църковни и др. въпроси.

Величавият дух на патриарх Евтимия, неговата преданост към народа, готовността му да се жертвува пред олтара на отечеството, изпъква с всичката си сила и трогателност, когато турците постепенно завладяват България и стигат до столицата Търново.

Въпреки че го очаквала мъченическата смърт, великият светител, застава начело на защитниците на града и с личен пример ги ободрява да водят борбата докрай. След падането на града, той има смелостта да се изправи пред жестокия завоевател Челеби и да изпроси пощада за града и гражданите. А когато турският управител на града чрез измама нарежда да бъдат избити болярите и видните български първенци и граждани, душата на светителя се възмутила от това подло злодеяние. Той се явява пред управителя и го изобличава с думите: „О, несправедливий Управителю, защо тъй безумно дръзна да унижиш моето достойнство, нали по-напред трябваше пастиря да пострада, а след туй неговото паство!“ Какво неизказано величие на духа на истински духовен пастир!

Озлобени от смелото държане на патриарх Евтимия, турските власти решават да бъде посечен с меч. Пътят на светеца към неговата Голгота бил истински триумф. Без страх, с твърди крачки, с весело и спокойно лице Евтимий отива на своето лобно място. Хиляден народ отдалече гледал и плакал за своя добър пастир. Когато джелатинът замахнал да отсече главата на светителя, ръката му останала, вдървена с издигнат ятаган. Турците, изплашени, пощадяват живота на светителя и, за да не бунтува народа, го изпращат на заточение. Настъпва трогателна картина: пастирят се разделя с любимото си паство. Жени, деца, старци, се стичали за последен път да видят своя любим пастир, да му целунат ръка и получат благословение. А той с пастирска любов се мъчел да утеши своите духовни чеда. „Не се отчайвайте, мои любезни деца“ — говорил той на нещастния народ, — „молете се Богу!“

Още малко и осиротелият народ, задавен в плач и ридание, трябвало да се откъсне завинаги от благославящата десница на мастития старец. Той се обръща за последен път към крепостните стени на Царевец, към патриаршеската църква „св. Възнесение Господне“, чиито куполи и кръст се възвисяват към небето, очите му се изпълват със сълзи, благославя за последен път своето паство и потегля из пътя си. Народът ридает след него и викал: „Кому ни оставяш, пастирю добри“? Светителят се обръща и с благи думи кротко им отговаря: „на св. Троица ви предавам, сега и за всякога.“

Великият български светител, отец и пастир Евтимий, който поел пътя на изгнаничеството, някъде на юг из нашите предели, продължавал да поучава, да утешава и укрепява вярата и благочестието на своя народ, а след смъртта му, неговият безсмъртен дух, възвишен живот и дела на голям български книжовен и културен радетел, на предан пастир, на честен и безкористен защитник на народа и отечеството, учат през вековете, до наши дни, как трябва да се служи и да се дава жертва за народното благо и преуспяване на Родината.

Прот. Ан. Димов

Който пази устата си, той пази душата си; а който широко разтваря устата си, горко нему.

Прит. 13:3

Антон Павлович Чехов

(По случай 100 години от рождението му)

На 29 януари т. г. се навършват сто години от рождението на световно известния велик литературен художник и майстор на перото и словото руски писател Антон Павлович Чехов. Той е роден и е живял по време на един особен държавен строй и идеология. Душата на Чехов не е могла мълчаливо да изживява и да преживява грозната действителност на тогавашната държавна система. Поради това той с ненадминато художествено реалистично майсторство на словото си е отразил в своите безсмъртни творения тежката действителност на съвременността си. Образите и картините във всички литературни произведения на Чехов — в разкази, пиеси, драми, хумор, сатира и др. — завинаги ще напомнят на поколенията, за живота на човека през царския държавен строй в Русия. Чехов дълбоко болезнено е изживявал и с отвращение е гледал на потиснатото, скованото тогава живеене на човека. Затова той с такава любов и енергия във всяко свое литературно произведение прокарва идеята за грижа към човека. Основната си мисъл, ръководната си идея и денонощната си мечта Чехов навсякъде и във всичко с еднаква сила и убедителност сочи: човечност и свободен творчески труд на човека. Във всяка драма, разказ, пиеса, и др., под една или друга форма, в един или друг смисъл, явно или двусмислено, навсякъде Чехов прокарва пророческа мисъл, че ще дойде бурята на човечността и ще помете със страшна сила всичко, за да настъпи и дойде свободният и светъл слънчев ден, когато човекът ще живее човешки живот. Вярата на Чехов в красотата на утрешния ден на човека в оня, тогава, държавен строй е била такава мощна сила и несломима опора, която го е крепила и вълноувявала с огненото си перо да жигосва неправдите в живота към човека, да ги сочи смело и в ярки образи, с революционен замах открито да ги изнася пред народа...

Забележителното в Чеховото литературно творчество е това, че той е допоначалник на късия, но детайлен разказ от миналия век. Той притежава удивителното умение да подбира сюжета и да построява композицията и точно да определя ролята на героите в произведенията му. Това прави безсмъртни произведенията му и героите вечни. Във всички негови произведения няма претрупаност, няма излишество. Чехов си остава недостижим в уменията си майстор-художник да предава дей-

ствителността без излишна, ненужна украса. Всичко дава в допустима и поносима мярка. С няколко щрихи той определя и дава характера на своите герои, без да ги поставя в някакви изключителни положения, а ги дава в найестествената им форма, стойка и обстоятелство. В нито едно от произведенията не виждаме Чехов да критикува открито и да полемизира с действителността. Той навсякъде е оставил това само да следва. И то само идва и се налага от хола, от естествения ход на събитието, стига само последното да бъде точно художествено претворено, дадено, отобразено.

Хуморът на Чехов е жизнено-творчески. Той не е дребен и обиден за личността, а за строя и обществото, за живота и века. Чехов на карикатурата карикатура не създава. От нещастника нещастник не прави. Затова Чеховото перо е перо на лекар, което ясно и точно диагностицира и предписва съответното лечение...

Чеховите произведения са превеждани на много езици в много страни. Сцените на безброй големи и малки театри по целия свят чрез Чеховите пиеси, разкази и драми са раздвижвали сърцата и душите на милиони и милиони люде. Чеховите произведения са оказали влияние върху перото и насоката на литературата на много писатели в света. Такова те са оказали и у нас върху перото на писателите от по-старата генерация: П. Ю. Тодоров, Г. П. Стаматов, Страшимиров, Ст. Л. Костов и др., а особено в създаването на късия разказ върху Елин Пелин.

У нас след освобождението започват да се появяват в оригинал Чехови творби, тук-там внесени отвън или случайно попаднали. След 1920 година учителите социалисти проявяват по жив интерес към Чехови произведения и открито и упорито ги поставят на сцената и в живота. Първи Чехови пиеси, поставени на наша сцена са: Вишнева градина, Три сестри, Вуйчо Ваньо, Иванов и др., чрез които Чеховото творчество намира широк друм към сърцата на българските читатели и зрители. След „Девети септемврий“ Чеховото творчество се преведе и издаде у нас почти цялото в четирнадесет тома.

Българската културна общественост отдава достойна почит чрез многобройни културни тържества в страната на великия писател-художник-хуманист Чехов.

Свещ. Воин Илиев

890 години от основаването на Търновския манастир „Св. Троица“

На 8 км. северно от старопрестолния град Търново, близо до десния бряг на река Янтра, в полножието на високи, живописни и изпълнени с пещери скали, се гущи Търновският манастир „Св. Троица“. Той е най-старият манастир в Търновска епархия. Това се потвърждава и от следното: през 1866 г. Търновските манастири упълномоощили архимандрита х. Теодосия Хорозовски, игумен на Къпниновския манастир „Св. Никола“, и архимандрита х. Теодосий Стайнов, игумен на Килифарския манастир

„Св. Богородица“, да отидат в Цариград и ходатайствуват пред правителството за опрощаване данъците на манастирите. След шестмесечна работа и справки в „кютюка“ (държавната архива), пратениците намечили, че били записани като най-стари манастири в Търновско „Търновският манастир „Св. Троица“ и Лясковският манастир „Св. св. ап. Петър и Павел“, а не Мевданският, основан от цар Иван Асен II (1218 — 1241) и Къпниновският, основан от цар Константин Тих в 1272 г., както

някои смятали.¹⁾ От уста на уста по-старите монаси от манастира „Св. Троица“ предавали на по-младите през вековете, че техният манастир бил основан в 1070 г. от някой си Георги и син му Калин. Предполага се, че това са укрили се българи от засилилия се византийски гнет в поробена България по онова време. Основателите изградил малък скит с църквица, приели по-късно монашески постриг и получили нови имена: бащата Георги станал монах Григорий, а синът Калин — монах Калиник, както е записано в летописната книга на манастира. През 1847 г. монасите били принудени да съборят старата схлупена, опушена манастирска църквица и на нейно място да изградят нова. При разрушаването на олтара паднала отгоре една плоча и се счупила на земята. Игуменът неросхимонах Пахомий и др. монаси съгледали, че на нея били написани думи, съединили счупените части, поизтрили ги, прочели и превели следното: „Тая църква „Св. Троица“ е съзидана в 1070 година януария 27. Епитроп Георги приложник и син му Калин“. Старецът монах Харитон показал на д-р В. х. Стоянов — Берон този прелист от счупената плоча, направен с ръката на игумена.²⁾ И научните работници от Търновския окръжен народен музей съобщават, че „манастирът „Св. Троица“ — паметник от национално значение — е основан през 1070 година“.³⁾

След освобождението ни от византийското робство в 1185 г., „цар Асен I идвал с боляри и войници по големи празници в скита „Св. Троица“, както съобщава манастирският летописец монах Партегий. Тук става дума само за Асен, а не и за брат му Петър. Исторически това е така, защото след III-я кръстоносен поход в 1189 г. Петър останал да управлява днешна Добруджа със земите около Провадия и Преслав — област, известна до късно време по названието „Петрова земя“, а Асен бил вече начело на българската държава, строел крепости, манастири, църкви.⁴⁾ Този скит — „Убежище скрито от лъжовний мир“, станал любимият място на цар Асена. Той наредил и се направила по-голяма църква и келии — изградил манастир. Подарил ниви, ливади и гори на манастира. Затова с право същият е наречен „Св. Обител Асенева“ в „Партегиевата летопис“. В същата летопис се съобщава, че и българските царе Борил (1207—1218), Иван Асен II (1218 — 1241), Коломан I Асен (1241 — 1246), Михаил Шишман (1323 — 1330), Иван Александър (1331 — 1371) и Иван Шишман (1371 — 1393) посещавали манастира, подарявали имоти и се грижели за него. Особено много били привързани към манастира цар Иван Александър и синът му от брака с покръстената еврейка Сара — цар Иван Шишман. Те подарили на манастира данъка на трите села: Беляковец, Потока и Костенброд и „селенете всяка година внесоха данока в манастира... до идването на турците“.⁵⁾ В надвечерието на парането ни под турско робство манастирът бил в най-цветуше състояние. Легенда е това, че в него се е подвизавал Преп. Теодосий Търновски преди заминаването му при патриарха Калиста.⁶⁾

Тук в 1370 — 1371 г. се установил дошлият от Цариград българин Евтимий и, както се казва в Похвалното слово за него от Киевския митрополит Григорий Цамблак, заселил се „в някаква пещера... доста далеко от градския и от всякакъв друг шум. Той въздигна (в оригинала „въздвигет“ църква(та) в чест на Пресвета Троица, на която беше поборник“.⁷⁾ С помощта на цар Иван Александра и особено на цар Иван Шишмана на 1 км разстояние северно от манастира Евтимий основал долния манастир „Св. Троица“ с църква „Св. Никола“ и келии. Той е известен под името „Шишманов“ манастир. Тук Евтимий събрал ученици, образувал книжовна школа и „станал известен като автор на една правописна реформа, която имала за задача да оправи някои грешки в богослужбените книги, допуснати от преписвачите, и да създаде задължително единство в ортографията“.⁸⁾ След това Евтимий се отдалечил в горната „Св. Асенева обител“, въздигнал нивждаещата се от заздравяване Асенева църква „Св. Троица“ и се подвизавал в една от близките пещери, до избрането му за Търновски патриарх в 1375 г. По време на робството долният манастир „Св. Троица“, където била Евтимиевата просветна школа, бил опожарен от турците. Монасите се прибрали в горния манастир „Св. Троица“, който бил по-малък. Те събирали помощи за възстановяването на долния Шишманов манастир „Св. Троица“. Благочестиви влашки войводи с 11 хрисовули подпомогнали манастира. Особено интересни са намерените в едно скривалище в църквата хрисовули на Стефан Кантаку-

зин от 1715 г., на Александър Гика от 1762 г., на Александър Ипсиланти от 1776 г. и на Константин Ипсиланти от 1803 г.⁹⁾ Във всички тези хрисовули е подчертана голямата почит към паметта на последния български цар Иван Шишман. Твърде оскъдни са данните за живота в манастира по време на робството. От надписа на голямата икона поставена в дясно в манастирската църква се вижда, че тук е игуменствувал през 1708 г. някой си иеромонах Иона: „Изписа се сия икона при егумена сем Иона в лето от Адама 7216 (т. е. 1708 г.) рука даскал Коста и пон.“¹⁰⁾ Един от тия двама иконописци бил „даскал“. Навярно, покрай рисуването на икони учел и децата в някое келийно училище на църковно-славянски език. За сведение, същите зографи работили и в църквата на близкия Арбанашки девически манастир „Св. Богородица“, като изографисали параклиса „Св. Троица“ при църквата и оставили следния надпис: „Помяни, Господи, даскал Коста и Поню... в лето от Адама 7212“, т. е. 1704 г. През 1718 г. тук бул игумен някой си иеромонах Симеон, както четем на един миней за м. ноември: „Подновисе сие минч при егумена Симеона иеромонаха в лето от Рождество Христово 1718, Януарис 20 ден“. През 1812 г. чумата уририла всички манастирски братя, манастирът започнал да пуснее, а църквата — да се руши. Селяните от околните села разграбили имота на изоставения манастир. Но Бог пак помогнал и се събрало след осем години монашеско братство, начело с просветения иеромонах Серафим от Севлиево. Той, заедно с братята-монаси, през месец август 1831 г. изпратил „Послание до преосвещените и избрани митрополити и архиепископи, протоингели, архимандрити и игумени, монаси и духовни отци... за въздигане на разнебитената и обедняла царска и патриаршеска Св. Обител, в която съборната църква е на името на Пресветата Троица“. През месец ноември 1836 г. чрез „честнаго и любезнаго о Христе брата нашего отца кир Дометиян иеромонах със Святый Мощия и честнио крест“ игуменът изпратил второ послание до същите адресанти.¹¹⁾ Иеромонах Серафим бил голям патриот и участник във Велчовата завера. В неговия манастир понякога заседавали завераджияте от Горна Оряховица. Бил голям приятел на търновеца-завераджия Рачо Казанджи, баща на поета П. Р. Славейков. От Рачо Казанджи и днес се пазят в манастира съдове, подарени и надписани със собствената му ръка. „А църквата, която направи Асен, цар български, — съобщава манастирският летописец, стоя до 1847 г. и като наближи да падне, събориха я отпите и построиха трета църква на същото място“. „За фирмана на новата църква“ манастирът бройл 1175 гроша. Средства за изграждане на църквата, както е оставил бележки за това игуменът неросхимонах Пахомий, били събрани „9510 гроша от терзиския, кувашкия, ахчийския, касапския, табашкия... еснафи от Терново, Оряховица и Арбанасце а от хаджи Рикентия от Беляковец 10000 гроша. Продадохми два догена с кашата в Оряховица за 7300 гроша. Продадохми лозе, продадохми метоха в Самоводене и от други милостини собрахме 36637 гроша“. Строежа на църквата възложили на прочутия български самобитен майстор — архитект Колю Иванович Фичето, както това личи от паметната плоча над входната врата в манастирската църква: „Совоздвигет се от основания сей храм Пресвятия Троици во времи господина Атанасия митрополита Терновскога спомоществованием благочестивих християни граля Тернова и ближних весей, старанием же и настоянием господина Пахомия неросхимонаха началника сея обител со всею братниєю всею, первее водружен бист от болгарских царей, ныне же приближився к падению, обновися от основания в лето Христово 1847 април 9. Мастор Никола Иванович от село Дряново“. Под манастирската църква „Св. Троица“ уста Колю Фичето построил малка подземна църквица-параклис в чест на Рождество Христово. „На 2 юни в лето Господне 1913 — гласи една хроника — трус велий разори издне обител нашу святую. С вера, със сълзи и труд започнахми нейното изграждане“. От това страшно земетресение голяма част от манастира се съборила и паднали скали от канарите го затрупали. Спасилите се монаси отишли при руините на долния изгорял Шишманов манастир „Св. Троица“, построили малък нов манастир със църквица „Успение Пресвятия Богородици“ и престояли там до 1927 г. На 2 май 1927 г. на разчистеното място „в горната Св. Обител Асенева“ (по летописеца монах Партегий), монасите започнали заздравяването на манастирската църква. Като нямало още стан за живеене, някои от братята-монаси спали нощем

из двора и под скалите. На 2 август започнали да работят стаите, магерницата и фурната. На 14 септември — Св. Симеон Стълпник — същата година, за първи път отслужили Св. Литургия в довършената църква. През нощта срещу 5. II. 1932 г. изгоряло зданието до църквата, заедно с построената над него от Фичето през 1864 г. хубава висока камбанария.

След проучване на хроники, приписки и манастирската летописна книга станаха ни известни следните игумени на Търновския манастир „Св. Троица“:

1. Иеромонах Иона — игуменствувал около 1708 г.
2. Иеромонах Симеон — около 1718 г.
3. Иеромонах Серафим — от 1820 до 24 юни 1840 г.
4. Иеросхимонах Пахомий — от 25 юни 1840 до 21 ноември 1857 г.
5. Иеромонах Неофит — от 22 ноември 1857 до 2 юли 1859 г.
6. Иеромонах Висарийон — от 3 юли 1859 до 10 септември 1894 г.
7. Иеромонах Пахомий — от 11 септември 1894 до 17 юни 1904 г.
8. Иеромонах Даниил — от 18 юни 1904 до 31 декември 1906 г.
9. Иеромонах Инокентий — от 1 януари 1907 до 5 май 1911 г.
10. Иеромонах Методий — от 6 май 1911 до 16 октомври 1911 г.
11. Иеромонах Кирил — от 17 октомври 1911 до 5 ноември 1926 г.
12. Архимандрит Партений — от 6 ноември 1926 до 28 юни 1941 г.

Тук е постъпил най-напред за послушник родолюбивият българин-тракиец о. Зотик, взел участие в Гръцката етерия (завера) през 1821 г., върнал се в същия манастир „Св. Троица“, по-късно станал игумен на отсрещния Преображенски манастир и взел активно участие във Велчовата завера през 1834 — 1835 г.

Брат на манастира „Св. Троица“ бил и покойният Търновски митрополит Йосиф Бакърджиев, следвал в Мюнхенския университет и завършил социални науки в Женевския университет.

След смъртта на игумена Архимандрита Партения манастирът „Св. Троица“ станал девически, както е и до днес.

¹⁾ Димо Минев, Град Лясковец, минало, сегашно състояние и дейци, Варна, 1944, стр. 16, 17 и 145

²⁾ Д-р В. х. Стоянов—Берон, Археологически и исторически изследвания, Търново, 1886, стр. 102—103.

³⁾ Търновски окръжен народен музей, Обяснения на регистрираните архитектурни обекти в гр. Търново, Търново 1954, стр. 5.

⁴⁾ БАН, История на България, т. I, София, 1954, стр. 75.

⁵⁾ Село Беляковец и днес съществува; село Потока било опожарено от турските орди — намирало се е на 2 км източно от сегашното село Поликраище и на 3 км южно от сегашното село Янтра, при извора Дралевци, където личат развалини от постройки, камъни, керемиди; Костенброд било общо название на разрушеното село Калиманица и съседните му махали, разположени в северната част на Беляковското плато и в южната част на долината Раковица, по дългия брод с пещери, в които има много кости от пещерни хора, животни и др. останки.

⁶⁾ Не може с положителност да се твърди, както пише Ал. Н. Жеков в книгата си „Един светилник в миналото, царския и патриаршески манастир „Св. Троица“ при Търново и великите му основатели Преп. Теодосий Търновски и Патриарх Евтимий“, исторически очерк, София, 1936, че Преп. Теодосий Търновски е основател и на манастира „Св. Троица“ при Търново. Преп. Теодосий и

Св. Евтимий заминали за Цариград на право от Килифарската пустиня, както съобщава д-р В. Сл. Киселков, Св. Теодосий Търновски, София, 1926, стр. 42. И проф. протопрезвитер д-р Стефан Цанков, Патриарх Евтимий, София, 1906, стр. 22, 23; Левкийски епископ Партений, Последование с житием преподобного и богоносного отца нашего Теодосия Терновского, иже на Кефаларстей горе постившагося, София, 1951, стр. 27; проф. Иван Снегаров, Кратка история на съвременните православни църкви, София, 1946, стр. 75; БАН, История на България, т. I, София, 1954, стр. 226, признават Преп. Теодосий Търновски — най-видният наш исихаст — за основател само на Килифарския манастир, но не и на Търновския манастир „Св. Троица“, който е много по-стар. За да изпадне в такава грешка Александър Н. Жеков се е позовал, първо, на онова място от житието на преп. Теодосий, където се казва, че той построил на 20 поприща от Търново манастирско селище около една пещера на скалистостръмно място — д-р В. Сл. Киселков, Св. Теодосий Търновски, София, 1926, стр. 46. Но в житието не се именува тоя манастир. После, мярката 20 поприща се равнява на 3—4 км, а не на 8 км, на каквото разстояние отстои манастирът „Св. Троица“ от Търново. Разкопките, които Търновският окръжен народен музей ще започне скоро за откриването на един друг затрупан от пръст и камъни манастир, отстоящ на 3—4 км от Търново, до Синия вир в Чолакова махала, при скали и пещери, може би ще открият въпросния манастир до Търново, където известно време бил Преподобният, ако се съди по житието му. Д-р Киселков намира, че този пасаж в житието е допълнителна и тенденциозна прибавка от някой преписвач. Второ, Жеков се е позовал и на онова място от Похвалното слово за Патриарх Евтимий, където се казва, че като дошъл от Цариград, заселил се в една яка пещера, отстояща доволно от градската и всяка друга мълга и „цръков въздвижет в славе пресветей Троици“. Вярно е, че Св. Патриарх Евтимий въздигнал в 1371 г. църквата в манастира „Св. Троица“, но той не е положил основите ѝ. При основаване на манастири обикновено се употребяват други глаголи, напр. за Мерданския манастир „Св. 40 мъченици“ е писано: „Манастира Св. Четирийсет мъченици Мерданскаго создан от Иван Асеня царя, сина старого Асеня“, Ив. Загорски, Манастирите във Великотърновска епархия, София, 1947, стр. 98; за основания в 1272 г. Капиновски манастир „Св. Никола“ от цар Константин Тих се казва: „Перво храм создася сей во имя Троице Святей...“, Ив. Загорски, Манастирите във Великотърновска епархия, София 1947, стр. 88; за Плаковския манастир „Св. пр. Илия“ — „Обител сия святаго пророка Илия первее сограденная от неизвестными нам ктитори...“, Никола Станев, История на Търновската предбалканска котловина, Търново, 1942, стр. 247; за Батшевския мъжки манастир „Успение Пресвятия Богородици“ — „В сей пустина создах храм „Успение Пресвятия Богородици“, И. Бакалов, Описание на Батшевската мъжка Св. Обител, София, 1896, стр. 20—21, и др., но никъде не е употребена глаголната форма „въздвижет“ — въздигна. Представката „въз“ „воз“ дава в случая смисъл за въздигане, повдигане, възстановяване на нещо, което по-рано е съществувало, както се и употребява: „въздвижета церков“, „совоздвижета от основания сей храм“ и др.

⁷⁾ Д-р В. Сл. Киселков, Патриарх Евтимий, Похвално слово от Григорий Цамблак, София, 1935, стр. 10.

⁸⁾ БАН, История на България, т. I, София, 1954, стр. 228.

⁹⁾ Хрисовулите се пазят в Централния църковен историкоархеологически музей — София.

¹⁰⁾ Ал. Н. Жеков вместо „Иона“ прочел „Иоан“ и с такава име дава този игумен в книгата си, стр. 85.

¹¹⁾ Двете послания се пазят в Централния църковен историко-археологически музей, София.

Архимандрит Нестор

*От високомерие произлиза раздор, а мъдростта е с ония,
които се съветват.*

Прит. 13:10

Църковно-певчевски школи през възрожденската епоха

СЛИВЕНСКА ШКОЛА

Още до освобождението на България Сливенският край се славел със своето трудолюбиво, будно и напредничащо население. Градът Сливен бил търговски център, известен с обработваните в него текстилни изделия — аби и шаеци. Жителите му търгували с близки и далечни градове и са отивали чак до Одрин и Цариград — и там да предлагат своите стоки. Благодарение на търговските връзки с външния свят, в Сливен много по-рано от другаде бе проникнала европейската култура и прогресивните идеи на Френската революция, които подготвили почва и условия за появата на видните възрожденци: д-р Иван Селимиевски, Сава Доброплодни, Панайот Хитов, х. Димитър Николов, Добри Чинтулов и др. Сливен е роден град и на двамата музикоучители-класици Николай Триандафиллов и прочутият в Румъния народен поет и реформатор на румънското църковно пение Антон Панов (Пан), емигрирали в Румъния при първото и второ масово изселване на българи от Сливенския край (1806 и 1826 г.).

Срещу непоносимия гнет на турската робия в този край възстанал славният войвода х. Димитър, който повел своята чета към Балкана и загинал юнашки на връх Бузлуджа, заедно със Стефан Караджата (1868 г.).

А борбата срещу фанариотското иго за духовна свобода получила внушителен израз две десетилетия преди обнародването на султанския ферман (27. II. 1870 г.).

Ето какво четем за тази борба в спомените на М. Г. Геров, напечатани в юбилейния сборник на народното читалище „Зора“, в гр. Сливен — 1910 г.: „През онова време на 8 ноември, Архангеловден, 1850 г., по време на божествената литургия в Сливенската катедрална църква се явили български младежи, които настоятелно поискали от владиката да чете светото евангелие на славянски език. — „Св. Владико, извикали много гласове, непонятен е за нас езика, на който ни служите. Чети на славянски, или се махай от тук“. Владиката се разтревожил и изпуснал от ръцете си евангелието, а младежите викали — „Чети, чети на славянски, или се махай“. Владиката Кирил Одрински напуснал църквата и на другия ден заминал за Одрин. А преди това Добри Чинтулов, като учител в Сливен, прочел апостола на славянски език, но той бил изхвърлен от църквата от гръкоманите. Няколко жени се нахвърлили върху Чинтулов, като агенти на гръцкия владика, и го набили. Същият Чинтулов доживя да посрещне в 1873 г. първия български владика Серафим. По тоя случай той произнесъл реч, която накарала владиката да плаче“.

Още преди Ник. Триандафиллов, в Сливен съществували певчески традиции, които постепенно се оформявали като самостоятелна школа, с прозираш в изпълнителския ѝ маниер български естествен певчески израз. При все това обаче, за вдъхновител на школата се е смятал Н. Триандафиллов, който съставил и отпечатал през 1847—1849 г. в Букурещ три псалтикийни сборници.

Преди да замине в Румъния Н. Тр. още като дете, подобно на своя другар Антон Пан, бе усвоил пението и типикона в енорийската си църква и бил приобщен към особеностите на сливенското пение и към неговия начин на изпълнение. При това има основание да се твърди, че мисълта за създаване и отпечатване на псалтикийни книги за нуждите на нашата църква бе съзряла в неговото съзнание още в България, когато лично чувствувал липсата от родно ръководство по източно църковно пение. С болка на душата той гледал напечатаните гръцки сборници по новата невмена нотация на Хурмузия Книгохранителя, един от други по-интересни със своето съдържание, а българските църкви си служили само с Рилски и частни преписи, предавани от ръка на ръка с много допуснати от преписвачите правописни и нотни грешки, които внасяли смущение във време на изпълнението им. Н. Тр. заминал в Румъния след Антон Пан. Там обаче съдбата ги събрала да работят заедно до края на живота им. Те обединявали творческата си дейност чрез общата задача, която са преследвали — единият да приготви славянски певчески сборници за българската православна църква, а другият — да руманизира из-

точното пение, чрез вмъкване в неговото съдържание на румънски народнопесенен елемент.

На пръв поглед изглежда странно, че Н. Триандафиллов, който бе изпитал на гърба си ужасите на фанариотското иго, вместо да сълействува за премахването на византийското пение от Българската църква, или да го побългаря, както бе направил Антон Пан с румънското пение, запазил структурата на ламаскиновото осмогласие и поставил в основата на своята псалтикийна изработените от Рилската певческа школа мелодически форми. Това обаче той направил с пълното съзнание за изпълнен към народа и църквата дълг. Неговата далновидност в случая му подсказала да се съобрази със съществуващата тогава историческа обстановка и да не наруши създаденото се еднотипие по разбиранията на този въпрос. Той много добре схващал, че една копенна промяна в пението — би внесло раздвоение в народа и че създаденото по тоя повод разногласие без съмнение би нанесло непоправим удар върху всеобщия подем за борба срещу политическите ни и духовни полтисерции. А и желанието на първите ни духовни воители било такова — да не се отдалечаваме от православните певчески образци на Патриархата патриаршия. Вoleyки се именно от тези съображения, Н. Тр. не се ползвал на примера на своя другар А. Пан и не реформирал църковното ни пение, а приспособил своя осмогласник според псалтикийната на първоначалния музикоучител Хурмузия Книгохранител, запазвайки същевременно изработените и псунали дълбоки корени в певческата ни практика музикални форми на рилските монаси (подробности за музикалната дейност на Н. Триандафиллов ще се дадат допълнително в сп. „Духовна култура“).

Един от най-старите псалтове в гр. Сливен бил Илия Доброплодни, баща на известния учител и книжовник Сава Доброплодни. Според събраните сведения, дяло Илия притежавал мощен глас, пеед хубаво и владеел добре псалтикийта. Нему се приписва известен дял за оформяването манчера на сливенското пение. В старанието си да се запазят и допозвият постигнатите успехи в сливенското пение, той подготвил своя син Сава за певческа длъжност и му предал тънкостите на псалтикийното изкуство.

Сава Доброплодни е роден в гр. Сливен (1820—1894 г.). Учил се във великото гръцко народно училище в Париграл. След завършването на образованието си, върнал се в България и станал учител. Едновременно с учителството заемал и певческа длъжност, първо в Котел от 1842 до 1847 година, след това в Шумен — от 1847 до 1853 година, и най-сетне в Сливен — през 1859 година. Пението му било образцово и високо художествено, изпълнявано със спазване правилата на музикалното изкуство (Тези сведения са взети от неговата биография).

Добри Чинтулов бил също елич от вилните представители на сливенската школа. Той се учил в Одеската духовна семинария, след завършването на която се завърнал в България и станал учител в родния си град Сливен, където работил до края на живота си. Неговите поетични дарования намерили израз в прекрасните му бунтовнически песни, които раздвижили националния дух на българина, а като учител, според приетата тогава практика, той имал задължение да бъде едновременно и църковен певец. Документално е установено, че Д. Ч. бил такъв в старата църква на квартала „Ново село“ в Сливен през 1836—1837 година. Фактът, че в 1850 г. той прочел апостола на славянски език в катедралната църква пред гръцкия владика, потвърждава предположението за непрекъснатата му певческа служба. Какви качества притежавало неговото пение не можахме да установим от разпита на старите му съграждани, но като се вземе под внимание ученостството му в Одеската семинария, където се изучавало хорово пение и друго, че той бил музикално надарен и сам е съчинявал мелодии за своите песни, няма съмнение, че и църковното му пение било хубаво и достойно за показ. Иначе не би бил назначен за певец в Сливенската катедрална църква. Тези предположения които са близки до ума, правим, защото в книгите, където четем подробности за неговия

живот, нищо не е казано за певческата му дейност.

В числото на забележителните певци от сливенската школа, ще трябва да споменем следните имена: 1) дядо Димитър Булгаря от гр. Сливен. Пял дълги години в църквата „Св. Димитър“ (не се знае от коя година), до 1865 година. 2) даскал Яни Сотиров от гр. Сливен, певец в църквата „Св. Димитър“ от 1865 до 1870 г. 3) х. Стефан Самаров от гр. Сливен, учител и певец в църквата „Св. Димитър“ от 1870 до 1891 година и 4) Пано Пешев, певец в църквата „Св. Димитър“ от 1891 до 1926 г. Той притежавал хубав глас и имал теоритически познания по псалтикийно пение, които предавал на своите ученици в устройваните от него певчески курсове в гр. Сливен.

Вижда се че изброените четирима певци имали приемственост в певческата служба. Те взаимно си предавали изпълнителското майсторство на Сливенската школа, поддържано и продължено след това от техните ученици.

Видни певци в сливенската църква „Св. Никола“ били 1) Димитър Кавалджиев, пял в църквата Св. Никола от 1853 до 1895 година, отличен певец, основно познавал псалтикийята и 2) свещеник Димитър Бунарджиев от гр. Сливен, учил пението при Д. Кавалджиев. Бил певец в църквата Св. Никола от 1866 г. до 1891 г.

В юбилейната книга на сливенската църква „Св. Никола“ се споменават имената и на следните певци: даскал Георги Димитров, П. Белов и Балю Петков, които се считали за представители на сливенската школа. Подробности обаче за тяхната певческа дейност не са дадени.

Тук отваряме скоба, за да поясним, че през възрожденската епоха, голяма част от народните будители, особено учителите, са отдавали голямо значение на църковното пение. След като цариградската патриаршия бе одобрила хурмузиевата невмена нотация (1816 год.) да бъде общо употребителна за източно-православните църкви, по-събудените и образовани българи, проявявали

интерес към „новото изобретение“ на Хурмузия и се стараели да усвоят неговата теория. Те изучавали църковното пение, за да бъдат полезни на възраждащата се българска църква. В това число влизали следните народни будители, за които успяхме да съберем сведения.

1) Райно Попович (1800—1850 г.), учител в гр. Котел, единист, известен със своите преводи от гръцки на български език. Той бил учител и отличен църковен певец с редки гласови данни. В пението си влагал голямо изкуство. Той добре познавал теорията на псалтикийята.

2) Гаврил Кръстевич, роден в гр. Котел (1817—1898 г.), също добре владеел църковното пение. Бил църковен псалт в Сливенската катедрална църква през 1834—1835 година (сведенията са взети от М. Балабанов в напечатаната от него биография на Г. Кръстевич, изд. на Св. Синод, 1910 год.)

3) Народният поет Иван Вазов, както пише Ю. Трифонов, в книгата „Биография на Иван Вазов“ — 1920 г., бил също учител и църковен певец и за такъв бил казен през 1873 година в гр. Мустафа паша.

Градът Ямбол винаги влизал в диоцеза на Сливенската епархия и неговите певци развивали своето изкуство под влияние и по подражание на Сливенската школа.

По-видни ямболски певци от храма „Св. Николай“ били: поп Вълчан, Петър Трифонов и Иван Каменаров, които се славили с добрите си гласове и имали теоритични познания по псалтикийното пение.

Известни певци от храма „Св. Георги“ в гр. Ямбол били: Черню Георгиев, Макар и самоук, той владеел много добре псалтикийното пение.

Желю Иванов, също добре владеел псалтикийята. Боян Керемедчиев — отличен певец с нисък басов глас и Никола Върховски, който при все че бил самоук, правил впечатление с майсторското прилагане на „подобните“ в практическото пение.

Петър Динев

ЦЪРКОВЕН АМБОН

Блуден живот

ПРОПОВЕД ЗА НЕДЕЛЯ НА БЛУДНИЯ СИН

„Не след много дни младият син, като събра всичко, отиде в далечна страна, и там прахоса имота си, като живееше разпътно“ (Лук. 15, 13).

Вече втора неделя Светата църква ни подготвя към Великия пост. „Покаяния отверзи ми двери, Жизнодавче...“ Отвори ми вратите на покаянието, Подателю на живота! — пее тя от името на всички свои чеда. Из дълбочините на всяка вярваща душа се изтръгва тоя зов към безкрайните небеса, към Бога: Дай ми очи, да види греховете си. Дай ми чувство, да се отвратя от тях. Дай ми воля, да кажа „не!“ на всяка лоша мисъл, на всяко свое неприлично поведение! Душата ми е окована във веригите на злото. Дай ми сили, да ги разтроша и премахна от себе си! На всяка крачка ме дебнат изкушения, които ме мамят, които ме увличат все по-дълбоко в тинята на разнолики грехове. Дай ми частица от Твоето всемогъщество, да направя духовните си мишци корави срещу всеки, напън на греха. Блуден, разпътен е моят живот. Дай ми мощ, по-силна от греховете ми, за да спира потока на лоши увлечения, да прочистя себе си и пътя пред себе си, да направя храма на душата си светъл, пътя пред себе си ясен и ведър!

Блуден живот. Разпътен живот. Колко опасности крие той в дълбочините си! Колко крехки души падат в него като в бездънна пропаст, от която излизане няма. Колко създи са разливани в него! Колко кърви са клокочили под него!

Всяка година на тоя ден Църквата Божия ни говори за него чрез притчата на Спасителя за блудния син, за тоя вечен символ на разпътството в живота, в което се

рушат хубави мечти и блянове, в което загасва всяка искра на благородство и светост.

„Един човек имаше двама сина“, — разказва Небесният Учител, Богочовекът Христос. Голяма радост на един дом са децата. Няма ли деца, празен и глух е домът. Има ли деца в него, слънцето го гали някак с повече светлина. Въздухът, който влиза в него, изглежда по-свеж. Кипи радост, каквато дават децата. Нима има щастие за един баща по-голямо от това, да види децата си весели и честити? Нима има радост за майката по-светла от тази, да прегърне в скута си своите деца, да ги милва и целува, да жертвува всичко за тях? Със Своя израз „един човек имаше двама сина“ Господ Исус иска да каже: Имаше един човек, който изпитваше голямо блаженство, радваше се на двама сина, здрави, бодри, жизнерадостни. За тях той беше готов да даде всичко, за да прави радостта им все по-голяма и по-честита.

Но ето че тъгата идва в най-неочаквания момент. Младият от тях рече на баща си: „Татко, дай ми дяла, който ми се пада от имота“. Какъв трагизъм! Няма нищо по-опасно от това: човек да иска да се дели от човек — син от баща, брат от брат, дъщеря от майка, сестра от сестра. Кой може да отрече истината, че най-страшната беда е нахдула по земните предели, тогава когато е станало сътресението на раздялата, когато благата, имотите земни почнаха да се делат и да се слагат синурни и прегради между тях? Не искал синът да остане при баща си. Не искал имотът на бащиния му

дом да бъде общ за всички. Искал сам да живее. Сам да разполага с богатата си. Мислел той, че там, където богатата са общи, където на обилен имот се наслаждават всички, няма свобода. И решил да бяга далече от кротката усмивка на роден баща, далече от топлата прегръдка на мила майка, далече от брат, от близки, далече от роден кът, запазил зад гърба му толкова свидни спомени. Какво късогледство! Каква измама!

Ние можем да си представим колко голяма е била тъгата на бащата, когато чул от сина казаните думи. Болка непоносима сгърчила лицето му. Разплакала се душата му. Спасителят разказва: „Бащата раздели имота между двамата си сина“. Разделил го. В тия две думи „раздели имота“ се крие печалната завръзка на цялата трагедия на човешкия род през толкова много векове. Имотът разделен. Люболюбивните очи на бащата гледали устремения към мнима свобода син и искали да му кажат: Синко, разбираш ли какво искаш? Знаеш ли на какви опасности се подхвърляш? Сам самин обричаш себе си на дълъг път? Без баща, без брат, без майка? Сам-самин! Нима можеш ти някъде да намериш свобода по голяма от тази, която имаш тук в общия дом, където бащина, майчина, братска любов те окрила и те пази, където всеки може да разбере болката ти и винаги да ти се притече на помощ? Там далеч от нас? Без бащина закрила, без майчина утеха, без топла дума, казана от брат, от сестра, от близък човек?

Пътят на блудния син е открит. Как силно туптят сърцата ни, когато пред очите ни високите порти на прекрасния древен патриархален живот се разтварят и един от синовете, натоварил себе си със скъпоценния дял от бащиния имот, тръгва към далечна, незнайна земя да дири щастие. Какво е мислел да намери той? — Възможности за блудство, простори за разпътство. Цялата тази тревожна действителност Господ изразил с тия кратки думи: „Не след много дни младият син, като събра всичко, отиде в далечна страна, и там прахоса имота си, като живееше разпътно“. Винаги разпътството идва тогава, когато човек се изплъзва из общите норми, из общите повели, из общите нужди и интереси и се опита сам да реди живота си без правила и закони. Син бяга от баща си. Човек бяга от човека и търси във от своето собствено общество радост. Каква илюзия! Бягството от общия живот означава не припечелване, а прахосване на блага и сили. Няма по-голям ужас в живота на човечеството от ужаса на разделението, на разцеплението между човек и човек, между народ и народ. Няма по-голямо петно, което човечеството е сложило на челото си през своята дълговечна история, от петното на разделението на общия имот, на цялата земя. Кой ли е бил този нещастен син човешки, който пръв в историческия живот на света е прострлял ръка, отделил част от общите блага и казал: това е мое, дайте ми го!

Какво е станало с блудния син нататък? — А след като той разпиля всичко, — разказва Спасителят, — настана голям глад в оная страна, и той изпадна в нужда; и отиде, та се пристави у одного от жителите на оная страна, а тоя го прати по земите си да пасе свини; и той бе петимен да напълни корема си с рожкове, що свините ядяха, но никой не му даваше“.

Трагедията стига своята най-висока точка: отделил се от своята родна среда, от общите блага и общите интереси, забягнал в страна, която не познава друг закон, освен тъмния закон на егонизма, пусал в ход всички свои похоти и страсти, отворил себе си за беса на блудството и покварата, младият син разпилял всичко, преждевременно увяхнал, изсушил се, останал без имот и без сили. Станал ратай, слуга, роб. От син на разхубавена земя, на дом, изпълнен с блага и радост, богат, просторен и хубав, стигнал до най-унизителното положение: да бъде ратай и да пасе свините, на господаря си, като му забранили да яде дори и рожковете, които ядели свините. Жалък роб! Кой ще ти помогне сега в тая чужда земя? Кой ще разбере болката ти? Кой ще изтрие сълзите от очите ти? Кой ще ти даде корница хляб да утолиш глада си? Ти избяга от бащиния дом, за да търсиш свобода, за да живееш на воля и на воля да прахосваш всичко, което имаш като дар от небесата. А ето че загуби всичко. Блудници изпиха и последната капчица кръв, която правеше лицето ти румено и свежо. Насилници покосиха надеждите ти и сложиха край на всички твои пориви. И сега ти вече си роб, роб на свини, гол, гладен, изоставен, презрян. Какъв ужас!

В една съвременна пиеса е представен блуден син на нашето време, — син, избягал от собствената си прекрасна родина, разгърнала всичките си сили в строеж на новия живот, и отишел при нейните врагове да търси на воля щастие си. Там той прахосал всичко мило и драго, погаврил се със спомена за своя дом, за своята жена, за близките на сърцето си, за родината си, стъпнал под себе си и последните остатъци на благородство и признателност, и станал предател. И колкото по-надълбоко навлизал в разблудството на греха си, толкова по-жалък и по-нещастен ставал. Болка страшна загризала душата му. Никъде не можел да намери покой за себе си. Превърнал се в оръдие на тъмни сили, той с ужас открил, как те са се насочили и срещу него самия. Така е отплатата на всяко блудство, на всяко бягство от свещените завети на роден дом, на скъпа родна земя, на мили родни братя.

Има ли изход от тоя ужас? Намира ли се разпътка на тая страшна трагедия? Светото евангелие я сочи и животът я показва нашироко. Спасителят разказва, че накрай блудният син се опомнил, дошел на себе си и си казал: колко хубаво е при моя баща, а аз тука свини пася. Взел окъсаната си торба и бос, дрипав, полугол, изсъхнал от мъка и глад, тръгнал по обратния път за своята родина, за родния дом. Видял го отдалеч баща му. Домнляло му, като го зърнал в такъв жалък вид. Загледал се към него, хвърлил се на шията му и го обцелувал. Такава е любовта към всички, които бягат от нея и след това, покрусени от егонизма си, унили и разбити се връщат наново при нея.

Под образа на бащата в притчата се разбира Бог, вечният Небесен Баща на всички човеци, — Този, из Когото според нашата вера произхождат и животът и богатата на живота. По-големият син е символ на ония човеци, които остават с вратата си при Бога и продължават участието в създаване и опазване на общото благо. По-младият — символ на ония, които в отдалечаване от Божия закон на правдата, истината, любовта търсят щастие и намират разочарование, застанали пред ужасна гибел. Имотът — това са богатата, които ражда земята под вечния Божий благослов. Това са даровете, талантите, с които човек идва в света. Това е общото щастие, общата земя, която Бога дава на всички човеци, да живеят на нея като братя и в братска взаимопомощ да я разработват и разхубавяват, да я правят вечно цъвтяща и вечно богата с плодове долина на радост, мир и блаженство. Като нарушил естествения закон на братско съжителство, по-младият син прахосал всичките си таланти, дарове, богатства в гибелни оргии, които щели да го погубят безвъзвратно, ако не се бил опомнил и върнал в себе си. Това възвръщане към дома на Небесния Баща, възвръщане към всичко мило и драго на човешката свест, към чистотата, благородството и светостта на живота, Църквата Божия нарича покаяние и зове всички близки и далечни свои чедя: Покайте се! Ако сте съборили храма на душата си, дигнете го нов по-светъл и по-хубав! Ако сте пунали демони в сърцето си, изгонете ги от себе си и повече не ги пущайте вътре! Ако пламъци на мът и на злоба са лумнали в гърдите ви, изгасете ги! Ако брат е дигнал ръка срещу брата, да я отпусне и протегне напред за братска прегръдка! Ако някой е паднал толкова низко, че е превърнал себе си в оръдие на вражески сили, да се стресне, докато е време, докато същите тия сили, както е в поменатата пиеса, не се надигнат срещу него и не го повалят тъкмо в най-решителния и съдбоносен миг на живота му! Който няма в сърцето си любов към всичко, което е мило и скъпо на човешката душа, да я запали! Който няма в гърдите си мир, да го потърси в Бога на мира и да го запази до последния издих на живота си!

Блуден живот. Разпътен живот. Няма тъй ще бъде докрай? О, не! Апелът за опомняне и отрезвяване, за връщане към светлите двори на чисти мисли и мирни желаниа, на братско съжителство и братска любов, е апел, който иде от безкрайните небеса и обгръща цялата земя с благословението на Бога Баща. На днешния ден той звучи през олтарите на всички православни храмове по света особено силно, защото на тоя ден ярко блести пред очите на всички съдбата на блудния син.

Който от човешките на тази земя е последвал разпътния син в бягството му от всичко, което е пълнело душата му с мир и блага воля, с красотата и светостта, да го последва и в обратния му път! Да се откаже от греховете си. Да се кае и да плаче за тях. И тъй разжален и разплакан да се впусне в топлите прегръдки на своя Бог.

Който в подвига на покаянието стигне наново до Бога, стига същевременно и до най-съкровените и чисти идеали на своя бащин дом, на своята родина, на своя многообичан народ.

Покаяния отворзи ми двери, Живодавче... Амин.

Д-р Тодор п. Тодоров

Среща с Бога

ПРОПОВЕД ЗА СРЕТЕНИЕ ГОСПОДНЕ

Свети евангелист Лука ни благовестува, че на днешния ден, четиридесети от Рождество Христово, Света Дева Мария и праведникът Иосиф донесли Богомладенеца в Иерусалимския храм, „за да Го представят пред Господа“ (Лк. 2:22). Според закона Моисеев всяко първородно дете от мъжки пол трябвало да бъде посветено на Господа и представено Нему, като се принесе установената жертва — две гургулицы или две гълъбчета (Изм. 13:12 и Лев. 12:2—8).

В това време, по откровение на Св. Дух, пред входа на храма ги срещнал светият старец Симеон. Той бил в дълбока старческа възраст, водел праведен и благоговешен живот, очаквайки „утехата Израилева“. Заради благочестивия му живот нему било предизвестено от Светия Дух, че няма да умре, докато не види Спасителя на света, дошел на земята в образ на човек. И когато Св. Дева Мария донесла Младенеца, Симеон Го познал, прегърнал Го, благоговейно притиснал Христа до сърцето си, благословил Бога и рекъл: „Сега отпусках Твоя раб, Владико Господи, според думата Си смиром; защото очите ми видяха Твоето спасение, що Си приготвил пред лицето на всички народи, — светлина за просвета на езичниците и слава на Твоя народ Израиля“ (Лк. 2:29—32).

Това евангелско събитие се нарича „Сретение Господне“, поради срещата на праведния Симеон с Богомладенеца Христа.

Симеон водеше праведен и богоугоден живот, той беше с чисто сърце и видя Христа, срещна Господа, прегърна и целуна Богомладенеца. Но празникът „Сретение Господне“ не е само едно спомняне на вълнуващата среща между стареца Симеона и Христа. Този празник е и личен ден за всяка православно-християнска душа. Празникът Сретение Господне поставя пред съзнанието на добрите християни следния въпрос: А ти посрещна ли Христа? Посвети ли живота си в служба Нему? Да дойдем и ние да посрещнем Христа и да прегърнем Оня, Чийто спасение Симеон видя“ (Служба на Сретение Господне, стихира трета на „Господи възвах“). „Приближете се към Господа и Той ще се приближи към вас“ (Иак. 4:8).

След възнесението на Спасителя на небесата вярващите пак могат да общуват с Него. Връзката между Христа и Неговите последователи не се е прекъснала. „Аз съм с вас през всички дни до свършека на света“ (Мт. 28:20).

Как, кога и къде ние можем да срещнем Христа Господа?

Ние срещаме Исуса когато четем Словото Божие. „Изследвайте Писанията, защото вие мислите чрез тях да имате живот вечен. И те са, които свидетелствуват за Мене“ (Иоан. 5:39).

Ние виждаме Бога, когато се любуваме на Неговите дивни творения: животворното слънце, което ни свети и топли, широкото се в безкрая синьо море, белоснежните върхове на планините, златните ниви, гъстите гори и зеленещите се ливади. Гледайки всичко това, ние не можем да не видим ръката на Великия Майстор, на Твореца — Бог. И душата ни прелива от възторзите на Давида: „Колко са многобройни делата Ти, Господи! Всичко Си направил премъдро!“ (Пс. 103:24).

Когато се молим, ние разговаряме с Бога. В молитвата разкриваме пред Исуса сърцето си с радостите и скърбите му и чувствуваме, че Господ ни чува: „Близко

„Пригответи се да посрещнеш твоя Бог“ (Амос 4:12)

е Господ към всички, които Го призовават“ (Пс. 144:18). Запитали веднаж един добър християнин, кое го предпазва да греша и той отговорил: „Когато съм наклонен да извърша нещо криво, аз си казвам: „Иване, довечера на молитвата ще се срещнеш с Бога!“... И това винаги ме е възспирало“.

Най-много срещи Исус ни дава в храма. На всички нас са известни думите Му: „Дето са двама или трима събрани в Мое име, там съм Аз посред тях“ (Мт. 18:20). Колко чисти по сърце Божии раби са се удостоявали да видят в храма присъствието на Господа Исуса Христа, на Св. Богородица, на светните и на небесните ангели. В житието на св. Серафим Саровски е записано видението, което той е имал на Велики Четвъртък, по време на Св. Литургия. Когато той е произнасял думите: „Господи, спаси благочестивия и услыши ни!“ — изведнаж го озарила небесна светлина. Като погледнал нагоре, иеродякон Серафим видял Исуса Христа, заобиколен от небесните Сили. Шестувайки по въздуха, Господ се спрял до амвона и благословил молещите се. „Аз пък, земя и пепел, — говорел впоследствие преподобният, — срещайки Господа, се удостоих с особено от Него благословение“ (Ж. М. П. 1954 г. кн. 8, стр. 28).

Христос се среща с нас при Св. Евхаристия. В нашите православни храмове, на всяка божествена Литургия, се извършва най-дивното чудо, когато хлябът и виното се пресъществяват в Тяло и Кръв Христови. Затуй, като приемаме Св. Причастие, ние се срещаме най-близко и се съединяваме с нашия Господ Исус Христос.

Ние се срещаме с Христа и когато проявяваме любов към ближните си. Когато подпомогнем някой нещетен, когато навестим болен или затворен в тъмница, когато нахраним гладния и напоим жадния, тогава ние срещаме Господа и Му прислужваме. Защото Сам Господ е казал: „Доколку сте сторили това на одного от тия Мои най-малки братя, Мене сте го сторили“ (Мт. 25:37—40). Когато ние протягаме ръка и подпомагаме с каквото можем нещастния, нека знаем, че до неговата ръка стои невидимата ръка на Господа, приемаща нашата жертва.

След многократните ни срещи с Христа през земния ни живот, ние ще Го срещнем още и при смъртния час. Затова за вярващите смъртта не е страшна. „Да тръгна и по долината на смъртната сянка, няма да се уплаша от злото: защото Ти Си с мене; Твоят жезъл и Твоята тояга ме успокояват“ (Пс. 22:4).

Накрая нас ни очаква още една среща с Господа. Това ще бъде последната, решителна среща и тя ще се състои след смъртния час. Тя ще бъде всеобща и никой не ще може да избегне от нея. Ето как ясно и картинно ни рисува тая внушителна и величествена среща св. ап. Павел: „Тогава Сам Господ с повеление, при глас на Архангел и при тръба Божия, ще слезе от небото, и мъртвите в Христа ще възкръснат първом: после ние, останалите живи, заедно с тях ще бъдем гребани на облаци, за да срещнем Господа във въздуха...“ (Сол. 4:16—17). При второто Христово пришествие всички ще бъдем повикани да отговаряме на Страшното Христово съдилище за делата си. Тогава колко щастливи и блажени ще бъдат ония от нас, които, застанали от дясната страна на Бога, ще чуят отсъдата Му: „Дойдете вие, благословените на Отца Ми, наследете царството, пригответо вам от създание мира“ (Мт. 25:34). В същото време, колко нещастни ще бъдат, каква мъка, вечна мъка ще сполети ония от нас, които чуят другата, страшната присъда на Праведния Съдия!

Призовавайки ни да вземем участие в радостта на празника Сретение Господне, св. Църква иска от нас да се готвим за срещата си с Христа. Навремето, когато при-

стъпваше към горящата къпина на планина Хорив, Моисей чу Божия глас: „Събуй си обувката от нозете, защото мястото, на което стоиш е земя свята“ (Изх. 3:5). Обувката, с които човек тъпчи навсякъде, винаги са се считали за символ на нечистота. Затуй Моисей, преди да стане боговидец, преди да се срещне с Небесния Ба-

ща, трябвало да изпълни едно условие, да „събуе обувката, си“. И нашата подготовка за срещата ни с Христа трябва да премине под девиза: „Събуй обувката си!“ Прочисти своите мисли, думи и дела, прекарай останалото време от живота си в свети постъпки!

Прот. Панайот Памуков

П р и т ч а т а

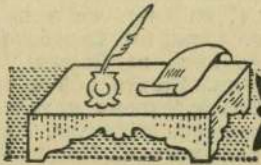
Двамина богомолци бяха в храма:
единият се тупаше в гърдите —
да види неговата вяра Бог;
а другият — смирено свел очите,
топеше се във своята скръб голяма —
и сълзите му бликаха в поток.

— Аз давам от имота си десетък
на църквата, — единият мълвеше, —
и зарад туй награда ми дари!
— О, Господи, аз съм безкрайно грешен, —
повтаряха на втория устата, —
към грешния Ти милостив бъди!..

Удари се на гордия молбата
о твърдостта на храмовия свод:
металът на броения десетък
легна на фарисея във душата
студен, безжизнен, без да върже плод.

А вопълът на чистото смирение
на бедния митар гроби твърдта —
и стигна до небесните селения...
И Бог поръси щедро опрощение
върху греха, изтрил от любовта.

Ст. Ваклинов

ЦЪРКОВНА И ОБЩЕСТВЕНА АСТОПИС

Църковни служби на Негово Светейшество. Негово Светейшество Българският Патриарх Кирил на Богоявление, 19 януари, служи в Пловдивската катедрала „Св. Богородица“ и отличи с икономство Всеблагоевения протоиерей Павел Първанов, епархийски съветник.

След светата служба се състоя традиционното литийно шествие до река Марица, гдето бе отслужено Велико водоосвещение и светият кръст бе хвърлен в реката. Шествието бе възглавявано от Преосвещения епископ Стефан, викарии на Пловдивската митрополия.

На 20 януари, Ивановден, Негово Светейшество се черкува в Бачковския манастир и след светата служба, отслужена от Преосвещения св. Траянополски епископ Симеон, отслужи панихида по случай 40 дни от смъртта на св. Агатошкийския епископ Иона, бивш игумен на Бачковския манастир.

ЗАСЕДАНИЯТА НА Св. Синод. В началните дни на м. февруари Св. Синод в намален състав подновява заседанията си, прекъснати временно по случай рождественските празници.

Кarti за лековищните и летовищни синодални станции. Изпратени са до митрополията карти за синодалните лековищни и летовищни станции за 1960 година. Свещенослужители и църковнослужители, нуждаещи се от лекуване и летуване да се обърнат към съответната митрополия за получаване на карти.

Научно чествуване на А. П. Чехов. На 22 януари в големия салон на БАН се откри юбилейна научна сесия, посветена на стогодишнината от рождението на великия руски писател А. П. Чехов, на която изтъкнати наши учени изнесоха доклади за творчеството на писателя.

Обявление. Църковното настоятелство при храма „Св. Димитър“ в гр. Пещера търси певец с 500 лв. месечна заплата и възнаграждения от треби или певец-кларнет с 600 лв. месечна заплата и възнаграждения от треби.

Унгария. Църквите в Унгария дейни агитатори за образуване нови ТКЗС-та. Както е известно от всички социалистически страни и страни с народна демокрация само в СССР и в НРБ социализирането на земята е напълно завършено. Цялата обработваема площ в СССР и у нас е включена в ДЗС и ТКЗС, респективно в колхози. Но и в други страни политическите и държавни дейци полагат грижи за ликвидиране частничеството в земеделското стопанство, за създаване кооперативни земеделски стопанства, гаранция за материално и морално благоденствие на трудещите се. Особено с усилен темп в тая насока се работи в НР Унгария. И резултатите до сега са повече от отлични. Както съобщават от Унгария при изграждане на нови ТКЗС дейно участие взели и църквите там. В надвечерието на новата 1960 година свещеници, епископат от православната, католическа, реформаторска и евангелска църкви редовно изнасяли от църковните амво̀ни добре подготвени беседи за голямата полза от кооперативното обработване на земята. Вярващите с интерес изслушвали тези беседи и в резултат броят на ТКЗС в Унгария значително се увеличил.

От своя страна правителството в Унгария дало висока оценка на тази високопатриотична, християнска и социална дейност на църквите в Унгария, изказало своята дълбока благодарност и отпуснало нова извънредна субсидия на поменатите църкви в НР Унгария.

Поправки. В брой 1—2 т. г. на ЦВ, в статията на архим. Иларион „Рождението на Христа в историята“, стр. 8, колонка II, ред 11, е допусната грешка. Напечатано е: „Тъй, още в 714 година (пр. Хр.)“, да се чете: „Тъй, още в 714 година (от основ. на Рим)“.

В същия брой, стр. 13, в статията „Св. Василий Велики“, ред 2, напечатано е, че св. Василий се родил в Кесария Палестинска, да се чете Кесария Кападокийска.

Редактор Йордан п. Илиев